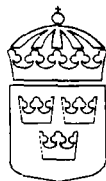

Försvarsutskottets betänkande

1989/90:FöU1

Vaxholms fästning

1989/90
FöU1

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 1988/89:Fö401 (c) som syftar till att från marinens anslag avlasta kostnaderna för driften av Vaxholms kastell genom att utanför försvarsbudgeten anvisa särskilda medel för ändamålet. Utskottet föreslår att riksdagen inte bifaller motionen.

Bakgrund

Den nuvarande fästningen i Vaxholm började byggas år 1833 och blev färdig 30 år senare. Det visade sig att fästningen redan vid tiden för färdigställandet inte kunde motstå det dåtida artilleriets eldkraft. Den kom därför att fram till år 1943 främst vara i bruk som militär utbildningsanstalt. För närvarande används fästningen av Vaxholms fästnings museum och för annan kulturell verksamhet. En del av anläggningen står i dag oanvänd. Fästningen är i behov av stora underhållsarbeten.

Vaxholms fästnings museum började sin verksamhet i kastelet år 1956 då en tidigare museisamling på Oskar Fredriksborg överlämnades till staten. Verksamheten bedrivs i enlighet med ett regeringsbeslut 1956, som bl.a. anger att museet skall vara underställt chefen för Stockholms kustartilleriförsvar med Vaxholms kustartilleriregemente (SK/KA 1).

Enligt riktlinjer av chefen för marinen skall museet vara ett centralt museum för kustartilleriet med inriktning att visa kustartilleriets historia i stort samt Stockholms kustartilleriförsvar i detalj.

Kastelet och museet stöds av en aktiv stödförening, Vaxholms fästnings musei vänner.

Kostnader för Vaxholms kastell betalas från marinens anslag. Dessa kostnader, som i allt väsentligt avser museiverksamheten, uppgår till ca 950 000 kr./år varav ca 350 000 kr. täcks av intäkter från museet m.m. Medelsbehovet för underhåll av kastelet har av chefen för SK/KA 1 beräknats till 2 milj. kr./år. Till detta saknas för närvarande medel.

Fortifikationsförvaltningen har på uppdrag av chefen för marinen i syfte att finna former för anläggningens restaurering och bevarande utarbetat en programskiss för utnyttjande av Vaxholms kastell som hotell- och konferenscentrum. Frågan om Vaxholms kastells framtida användning har mot bakgrund av bl.a. denna fortifikationsförvaltningens skiss behandlats vid ett av Vaxholms kommun den 21 september 1989 anordnat seminarium. Utskottet har som ett led i ärendets beredning gjort ett studiebesök på Vaxholms fästning.

Motionen

I motion 1988/89:Fö401 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att driften av Vaxholms kastell skall ske med särskilda statliga medel.

I motionen framhålls att fortifikationsförvaltningens idéskiss rörande användningen av Vaxholms fästning fått en alltför kommersiell inriktning. Det har, hävdar motionären, tagits för litet hänsyn till allmänhetens behov av tillträde till kastellet och till behovet av lokaler för museet vars verksamhet han anser vara av riksintresse. En föreslagen påbyggnad på kastellet med ytterligare en våning visar, framhåller han, idéskissens brist på hänsyn till kastellets exteriör.

Enligt motionen bör kostnaden för kastellet avlastas försvarsbudgeten och särskilda statliga medel ställas till förfogande.

Utskottet

Vaxholms fästning är ett historiskt minnesmärke av nationell betydelse. Det är bl.a. mot denna bakgrund som motionären föreslår att det för driften av fästningen med däri inrymd museiverksamhet skall avsättas särskilda medel utanför försvarsbudgeten. Samma överväganden kan enligt utskottets mening göras även beträffande andra kostnadskrävande militära anläggningar av främst historiskt intresse. Frågan aktualiseras inte minst med tanke på de ekonomiska problem som för närvarande vidlåder det militära försvaret. Den berörda museiverksamheten kan inte heller ses isolerad från den verksamhet av liknande karaktär som bedrivs vid de försvarshistoriska museerna och vid en lång rad förbandsmuseer. Motionsyrkandet måste sättas in och bedömas i dessa vidare sammanhang. Härtför saknas i dag enligt utskottets bedömning tillräckligt underlag.

Utskottet anser med hänvisning till det anförda att riksdagen inte bör göra något uttalande i enlighet med motionsförslaget.

Fästningens historiska betydelse ger utskottet anledning att också något beröra den i motionen aktualiserade frågan om fästningens framtida användning. I linje med vad som där anförs bör man enligt utskottets mening eftersträva en användning av fästningen som är i samklang med den unika miljö den representerar. Den museiverksamhet som i dag bl.a. finns inrymd där fyller enligt utskottets mening mycket väl detta krav.

Enligt vad utskottet har inhämtat görs för närvarande på olika håll överväganden rörande fästningens framtida användning. Utskottet utgår från att man i detta sammanhang närmare kommer att överväga omfattningen av och formen för statens engagemang i anläggningen. Utskottet räknar också med att detta arbete leder fram till en användning som väl bevarar fästningens ursprungliga karaktär och ger möjlighet till fortsatt museiverksamhet i därför lämpade lokaler.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1988/89:Fö401.

Stockholm den 17 oktober 1989

På försvarsutskottets vägnar

Arne Andersson

Närvarande: Arne Andersson i Ljung (m), Roland Brännström (s), Ingvar Björk (s), Iréne Vestlund (s), Kerstin Ekman (fp), Gunhild Bolander (c), Barbro Evermo Palmerlund (s), Göran Allmér (m), Christer Skoog (s), Sven Lundberg (s), Karin Wegestål (s), Hans Lindblad (fp), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Jan Jennehag (vpk), Paul Cizuk (mp), Britt Bohlin (s) och Wiggo Komstedt (m).

